

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
v/ Stein Wisthus Johansen
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

Bergen, 23.10.2015

Høringsuttale om Austdøla kraftverk i Ulvik kommune, Hordaland

Sammendrag

Naturvernforbundet i Hordaland (NVH) er skeptisk til at Statskraft energi AS skal få konsesjon til å bygge ut Austdøla og Kuelva i Ulvik herad, Hordaland. Det planlagte kraftverket, Austdøla kraftverk, er beregnet til å gi en gjennomsnittleg årleg kraftproduksjon på 33,4 GWh. Kostnadene for utbyggingen er også meget høye, beregnet til 210 millioner. Utbygginga omfattar etablering av magasin i Austdølavatnet (kote 907), og vil utnytte fallet ned til kote 185. Det skal støpes en betongdam i Nedre Austdølavatnet som vil demmes opp 12 meter, og det vil bli bygd en 1 km lang anleggsvei inn til dammen. Det er foreslått en minstevassføring på 91 l/s i perioden 1.6 – 30.9 og 19 l/s i resten av året, dette er ca 1.2% av største slukevne (1.5 m³/s), altså praktisk talt total tørrelegging i sommermånedene.

Tap av store sammenhengende naturområder

INON (Inngrepsfrie Naturområder i Norge) er områder som ligg minst 1 km i luftlinje fra tyngre tekniske inngrep. Slike områder er under sterkt utbyggingspress og er kraftig redusert de siste tiårene. Nyere forskning viser at verdien av INON er enda større enn tidligere antatt (se f.eks. Sverdrup-Thygeson, 2014). Tap av INON bidrar til fragmentering, som er den klart største trusselen mot biologisk mangfold (Kålås m.fl., 2010). Det planlagte naturinngrepet ved reguleringen av Austdølvatna vil medføre bortfall av 0,02 km² fra INON-sone 2. Dette vil medføre et tap av INON areal selv om området ligger i ytterkanten av INON sone 2 (1-3 km fra tyngre tekniske inngrep).

Vi mener at selv små inngrep i INON områder er negativt og bør vektlegges tungt i saksbehandlingen av konsesjonssøknaden.

Biologisk mangfald

Fossekalen er funnet å være den fuglearten som blir mest berørt av utbyggingen. Nettopp fossekalen er spesielt utsatt for påvirkning av denne typen kraftutbygging. I en rapport utarbeidet av Norsk ornitologisk forening påpekes det bl.a. at utbygging av mange mindre elver kan være mer skadelig for bestanden av fossekall enn andre typer utbygginger, fordi førstnevnte rett og slett ødelegger flere hekkplasser. Mange par hekker i småelver, der mesteparten av vannet forsvinner i rør/tunneler ved utbygging. I slike små elver vil livsgrunnlaget for fossekalen reduseres sterkt eller bli borte ved de nevnte inngrep. Elven vil ikke lenger produsere nok næring og vil gå ut som aktuell hekkelokalitet. Et fossekallpar trenger fra noen hundre meter til flere kilometer elvestrekning for å finne nok næring til seg og ungene (Steel m.fl., 2007).

Ettersom fossekallen er spesielt utsatt for mht. kraftutbygging og er Norges nasjonalfugl mener NVH at særskilt hensyn bør tas til denne arten.

Kartlegging: I følge *Biologisk mangfold i Austdøla, Ulvik kommune* er det registrert i alt 4 naturtypelokaliteter, 2 viltområder og 9 rødlistearter (hvorav 6 arter ble funnet i 2008) innenfor undersøkelsesområdet. Alle naturtypelokaliteter og det ene viltområdet har middels verdi, mens ett viltområde er av stor verdi. To av rødlisteartene har status sårbar, mens de øvrige er rødlistet som nær truet. Rapporten påpeker også at det er et visst potensial for flere rødlistearter, særlig i de sørvendte liene med innslag av varmekjær lauvskog. Der kan det også dukke opp nye naturtypelokaliteter, om enn primært utenfor aktuelt undersøkelsesområde. Sistnevnte problemstilling er aktuell for rasmarekene på sørsiden av dalen. Samlet vurderes området å være av middels verdi for biologisk mangfold.

Når det gjelder konsekvensene for vanntilknyttet flora og dyreliv gjennom redusert vannstand i elva, vil en redusert vanddekning gi en endring i artssammensetningen og frekvensen av bunndyr og redusert fiskeproduksjon på fraført strekning (Hellen & Johnsen, 2012). Det er imidlertid ikke funnet rødlistede arter. Likevel er det ikke forventet at vassdragene vil ha god økologisk tilstand for biologiske kvalitetselementer etter en eventuell utbygging. Dette vil direkte motvirke intensjonene som ligger i EUs Vanddirektiv og vannforskriften. I dette tilfellet medfører utbyggingen - i følge kartet - total tørrlegging i sommermånedene på en flere kilometer lang strekning, noe som vil være ødeleggende for alt liv som finnes på denne strekningen som er avhengig av rennende vann. Rapporten viser at det kan finnes både fossekall og rødlistete arter i vassdraget

Fisk

I konsekvensvurderingen står det at «Utbyggingen av det nedre kraftverket vil **trolig** få liten betydning for sjøarebestanden i nedre del av Austdøla. Det kan derimot ikke **utelukkes** at en oppdemming av Austdølavatn vil medføre en marginal temperaturøkning som kan gi økt fare for tidlig klekking og død for lakseyngel. Selv om denne effekten er lite sannsynlig, bør dette utredes nærmere dersom man velger å gå videre med prosjektet.

Videre vil ørretbestanden i Austdølvatnet vil få endrede gyteforhold ved en oppdemming, i tillegg til at nedtapping kan medføre redusert næringstilgang og innfrysning av rogn. Temaet fisk og ferskvannsbiologi bør utredes nærmere dersom man går videre med utbyggingsplaner.

I utredningene er det også flere ganger trukket ganske uklare konklusjoner som f.eks. «de fleste» registrerte naturtyper- og viltlokaliteter i dalen vil ikke bli berørt, noe som «antakelig» vil være positivt for overlevelsen av egg og produksjonen av ungfisk. Med slik uklar begrepsbruk virker det som det ikke er nok kunnskap om tiltakets faktiske påvirkninger på biologisk mangfold og naturmangfoldet. Vi viser til § 9 i Naturmangfoldsloven som sier: *Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningsiltak.*

Landskap

I konsekvensutredningen påpekes det bl.a. at «Austdalen er i dag i bruk i forbindelse med turisme. I prosjektområdet er landskapet hovedattraksjonen. Austdalens landskap er storslagent, men påvirket av tyngre, tekniske inngrep som anleggsvei og kraftlinje. I tillegg er Austdøla tidligere påvirket ved at deler av nedbørfeltet er fraført. Kulturhistorisk sett er Austdalen interessant som en følge av tidligere kraftutbygging i dalen og på Osafjellet fra

starten av 1900- tallet. En utbygging av Austdøla med regulering av Austdølvatnet vil redusere landskapets verdi.»

NVH mener at dette bør vektlegges mer i den videre saksbehandlingen av konsesjonssøknaden.

I nedre del av Austdøla finnes grunnvannsbrønner som kan bli påvirket ved eventuelle forurensende utslipp under anleggsperiode og fra kraftstasjon. NVH mener at faren for forurensning bør utredes nærmere.

Samlet belastning

Utbyggingen er planlagt i en kommune der det i dag er flere inngrep. Det er vanskelig å gjøre seg opp et bilde av samlet belastning i området, men de mange utbyggingene som er gjort i Ulvik og tilgrensende kommuner, bør ikke bli brukt som argument for å bygge ut Austdøla. Tvert imot mener Naturvernforbundet at det øker verdien av gjenværende vassdrag. Vi ber NVE gjøre en grundig vurdering av samlet belastning, og sette tydelige vilkår med hensyn til landskap og naturmangfold.

Konklusjon

Ut fra det som er anført ovenfor mener NVH at de potensielle negative konsekvensene av utbygginga av Austdøla kraftverk er så store at utbygging ikke er forsvarlig i et helhetlig perspektiv.

For Naturvernforbundet Hordaland

Synnøve Kvamme
leder

Karen Tvedt
saksbehandler

Gaarder, G. 2008. Biologisk mangfold i Austdøla, Ulvik kommune. Miljøfaglig Utredning notat 2008:12. 23 s.

Hellen, B.A. & G.H. Johnsen 2012. Austdøla og Viermyr kraftverk, Ulvik herad, Hordaland. Konsekvensutredning for ferskvannsekologi og marine forhold Rådgivende Biologer AS, rapport, 48 sider.

Steel, C., Bengtson, R., Jerstad, K., Narmo, A.K. & Øigarden, T. 2007. Små kraftverk og fossefall. NOF-rapport nr. 3 2007. 30 s (+ vedlegg).